

Lieta C-402/23**Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 28. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Audiencia Nacional (Spānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 22. jūnijs

Pieprasījuma iesniedzējs:

Dimas

[..]

[*omissis*: iesniedzējtiesas un procesa identifikācija]

LĒMUMS (LŪGUMS SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU)

[*omissis*: iesniedzējtiesas sastāvs]

Madridē, divi tūkstoši divdesmit trešā gada divdesmit otrajā jūnijā

Saskaņā ar *Līguma par Eiropas Savienību* (turpmāk tekstā – “LES”) 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu; *Līguma par Eiropas Savienības darbību* (turpmāk tekstā – “LESD”) 267. pantu un *Ley Orgánica del Poder Judicial (Konstitūtvais likums par tiesu varu)* (turpmāk tekstā – “LOPJ”) 4.a pantu izriet, ka Eiropas Savienības Tiesai ir jāinterpretē *LESD* 18. panta 1. punkts un 21. panta 1. punkts un jāprecizē tās tiesas spriedumā (*virspalāta*), 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin*, izklāstītā doktrīna, tādā lietā kā šajā par Marokas Karalistes pieprasīto pilsoņa ar dubulto Marokas un Nīderlandes pilsonību izdošanu, sniedzot atbildi Nīderlandes iestādēm, kurām tika paziņots Marokas Karalistes pieprasījums par izdošanu.

FAKTISKIE APSTĀKĻI

- 1 Reaģējot uz starptautisko apcietināšanas orderi, ko 2016. gada 24. maijā Nadoras (Maroka) pirmās instances tiesā izdevis Karaļa prokurors, lai izmeklētu pieprasītās personas līdzdalību narkotiku kontrabandas noziedzīgā nodarījumā, 2022. gada 7. augustā *Tossa del Mar*, Žironas provincē, tika aizturēts *Dimas*, dzimis 1973. gadā [...] Marokā, *Eloy* un *Pilar* dēls, kurš ir Marokas pilsonis, personas apliecība Nr. NUM001, derīga līdz 2031. gada 2. martam, kā arī Nīderlandes pilsonis ar Nīderlandes pasi Nr. NUM002.
- 2 *Dimas* nedzīvo Spānijā, viņš tikai šķērsoja Spāniju.
- 3 *Dimas* tika nodots *Juzgado Central de Instrucción 5* (Centrālā izmeklēšanas tiesa Nr. 5), kas uzsāka izdošanas procedūru un ar 2022. gada 8. augusta lēmumu tam noteica pirmstiesas apcietinājumu.
- 4 Karaļa prokurora Nadoras Pirmās instances tiesā formulētais izdošanas lūgums, kas datēts ar 2022. gada 22. augustu, pienāca *Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación de España* (Spānijas Ārlietu, Eiropas Savienības un sadarbības ministrijā) 2022. gada 6. septembrī, un Ministru padome 2022. gada 4. oktobra sanāksmē piekrita turpināt izdošanas procedūru tiesvedības ietvaros.
- 5 Izdošanas lūguma mērķis ir uzsākt kriminālvajāšanu pret *Dimas*, kurš tiek apsūdzēts par narkotisko vielu kontrabandas noziedzīgo nodarījumu, kas, iespējams, izdarīts 2016. gada 11. maijā, kad kuģis *Almería* ieradās Nadoras ostā, pārvadājot uzņēmumam *FELICITE OUJDA TRANS* piederošu kravas automašīnu ar reģistrācijas numuru NUM003, kurā bija paslēpti trīs melni čemodāni ar 20 maisiņiem, kuros atradās 100 000 ekstazī tabletes (MDMA). Tika aizturēts kravas automašīnas vadītājs, kā arī vēl viena persona, kas to sagaidīja ostā, un abi apgalvoja, ka ekstazī tabletes ir ceļojušas no Briseles un ka *Dimas* tās savā automašīnā pārvedis no Roterdamas uz Briseli, no kurienes tās tika nogādātas Marokā.
- 6 Ņemot vērā pieprasītās personas Nīderlandes pilsonību, šī tiesa ar EUROJUST starpniecību sazinājās ar Nīderlandes tiesu iestādēm, informējot tās par Marokas lūgumu izdot tās valstspiederīgo, lai šīs iestādes varētu izdot apcietināšanas orderi.
- 7 Nīderlandes tiesu iestāžu atbilde tika saņemta ar elektroniskā pasta vēstuli, kas no EUROJUST tika nosūtīta 2022. gada 8. decembrī, kurā tās informēja, ka Nīderlandes tiesu iestādes neizsniegs apcietināšanas orderi sakarā ar Marokas izdošanas lūgumā aprakstītajiem notikumiem, taču tās piebilda, ka gadījumā, ja *Dimas* tiktu apcietināts Nīderlandē, viņš netiktu nodots Marokai, jo ir Nīderlandes pilsonis.
- 8 *Dimas* iebilst pret tā izdošanu Marokai, tostarp, pamatojoties uz to, ka viņš ir Eiropas Savienības pilsonis un ka Nīderlandes iestādes to neizdotu Marokai, kā arī uz to, ka, iespējams, tiktu pārkāptas tā pamattiesības. Viņš apgalvo, ka varētu tikt pakļauts spīdzināšanai un viņu pat varētu nogalināt viņa publisko iebildumu dēļ

pret Marokas politiku un Marokas karali, jo viņš ir piedalījies demonstrācijās, kurās tika nosodīts Marokas režīms un kuras Eiropā organizēja *Asamblea Nacional del Rif (N.A.R.)* (Rifas Nacionālā asambleja), kas atrodas Oslo, Norvēģijā, un viņš par šiem pasākumiem ir informējis savā *Facebook* lapā.

- 9 Šī izdošanas procedūra atrodas izskatīšanas procesā un ir šai tiesai ir jāsniedz atbilde uz pieprasītās personas izvirzītajiem argumentiem, tādēļ tā uzskata, ka ir nepieciešams Tiesas lēmums par tai uzdotajiem jautājumiem.
- 10 *Dimas* atrodas brīvībā kopš 2023. gada 31. maija.
- 11 Izdošanas process [...] šajā tiesā vēl nav pabeigts.

JURIDISKAIS PAMATOJUMS

1. *Lietā piemērojamās tiesību normas*

Spānijas tiesību normas

Spānijas Konstitūcijas 13. panta 3. punkts: Izdošana tiek noteikta tikai saskaņā ar līgumu vai likumu, ņemot vērā savstarpīguma principu. Politiski nodarījumi ir izslēgti no izdošanas, tomēr par tādiem netiek uzskatīti terora akti.

1985. gada 21. marta Ley de Extradición Pasiva (Likums par pasīvo izdošanu) 3. pants: 1. Izdošana netiek noteikta Spānijas valstspiederīgajiem, kā arī ārvalstu valstspiederīgajiem par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir Spānijas tiesu jurisdikcijā. Valsts pilsoņa statusu novērtē tiesa, kas ir kompetenta izskatīt izdošanu lēmuma par izdošanu pieņemšanas brīdī saskaņā ar attiecīgajiem Spānijas tiesību sistēmas priekšrakstiem un ar nosacījumu, ka tas nav iegūts krāpnieciskā nolūkā, lai padarītu izdošanu neiespējamu.

2. Ja izdošana būtu jāatsaka iepriekšējā punktā minēto iemeslu dēļ, ja to pieprasa valsts, kurā ir izdarītas attiecīgās darbības, Spānijas valdība informē prokuratūru par faktu, kas ir lūguma pamatā, lai atbilstošā gadījumā pret pieprasīto personu varētu uzsākt tiesvedību. Ja tā piekrīt, tā lūdz lūguma iesniedzējai valstij nosūtīt veiktās darbības vai to kopiju, lai turpinātu kriminālprocesu Spānijā.

3. Ja noziedzīgais nodarījums ir izdarīts ārpus tās valsts teritorijas, kura lūdz izdošanu, izdošanu var atteikt, ja Spānijas tiesību akti nepieļauj kriminālvajāšanu par tāda paša veida noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts ārpus Spānijas.

Konvencijas par izdošanu starp Spānijas Karalisti un Marokas Karalisti, kas noslēgta Rabatā 2009. gada 24. jūnijā, 1. pants:

Līgumslēdzējas puses apņemas saskaņā ar šajā konvencijā paredzētajiem noteikumiem un nosacījumiem izdot viena otrai personas, kas atrodas vienas no

abām valstīm teritorijā un pret kurām ir uzsākta kriminālvajāšana par noziedzīgiem nodarījumiem vai kuras tiek meklētas, lai tiktu piemērots sods par brīvības atņemšanu, ko par noziedzīgiem nodarījumiem piespriedušas otras valsts tiesu iestādes.

3. pants. Konvencijas par izdošanu starp Spānijas Karalisti un Marokas Karalisti [līgumslēdzēju pušu] valstspiederīgo neizdošana:

1. Neviena no abām valstīm nepieļauj savu valstspiederīgo izdošanu otrai valstij.
2. Valstspiederību izvērtē atkarībā no laika, kad izdarīts noziedzīgais nodarījums, kura dēļ ir pieprasīta izdošana.
3. Tomēr lūguma saņēmēja Puse apņemas, ciktāl tai ir jurisdikcija, veikt kriminālvajāšanu pret tās valstspiederīgajiem, kuri ir izdarījuši nodarījumus otras valsts teritorijā, kas ir sodāmi kā noziedzīgi nodarījumi abās valstīs, ja otra Puse ar diplomātisko kanālu starpniecību vai tieši ar Tieslietu ministrijas centrālo iestāžu starpniecību tai nosūta lūgumu uzsākt kriminālvajāšanu, kam ir pievienoti tās rīcībā esošie lietas materiāli, dokumenti, priekšmeti un informācija. Lūguma iesniedzēju informē par tās lūguma iznākumu.

Eiropas Savienības tiesību normas

LESD 18. pants: Piemērojot Līgumus un neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var pieņemt noteikumus, kas aizliedz šādu diskrimināciju.

LESD 21. panta 1. punkts: Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus.

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. panta 2. punkts: Nevienai personai nevar likt izbraukt vai to izraidīt uz valsti vai izdot valstij, ja pastāv nopietns risks, ka tā tur varētu būt pakļauta nāves sodam, spīdzināšanai vai citādi necilvēcīgai vai degradējošai attieksmei vai sodam.

2. *Pieprasījuma iemesli*

2.1. *Šī tiesa ir informēta par 2016. gada 6. septembra virspalātas spriedumu un, praktiski piemērojot to, paziņoja Nīderlandes iestādēm par Marokas Karalistes lūgumu izdot tās valstspiederīgo. Neapšaubāmi, lietai, kas ierosināta šajā izdošanas procedūrā, ir daudz kopīga ar Tiesas iepriekš minētajā spriedumā analizēto lietu. Tādējādi starp Eiropas Savienību un lūguma iesniedzēju valsti (Marokas Karalisti) nav noslēgts izdošanas līgums, tāpēc izdošanas noteikumi ir*

dalībvalstu kompetencē, bet Tiesa 2016. gada 6. septembra spriedumā norāda, ka “tomēr ir jāatgādina, ka, lai izvērtētu, kāda ir Līgumu piemērošanas joma LESD 18. panta izpratnē, šis pants ir jāaplūko kopā ar LESD noteikumiem par Savienības pilsonību. Šajā piemērošanas jomā tādējādi tostarp ietilpst gadījumi, kas saistīti ar brīvības pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā izmantošanu, kura ir piešķirta LESD 21. pantā [..]”.

2.2. Sprieduma 32. punktā ir precizēts: “Taču tādi valsts izdošanas jomā pastāvoši noteikumi kā pamatlietā aplūkoti rada nevienlīdzīgu attieksmi atkarībā no tā, vai attiecīgā persona ir valsts pilsonis vai citas dalībvalsts pilsonis, jo to rezultātā citu dalībvalstu pilsoņiem, kā, piemēram, A. Petruhinam, netiek piešķirta tāda aizsardzība pret izdošanu, kāda ir valsts pilsoņiem. Tādējādi šie noteikumi var ietekmēt citu dalībvalstu valstspiederīgo brīvību pārvietoties Savienībā.”

2.3. 2016. gada 6. septembra virspalātas spriedumā ir analizēts nesodāmības risks par noziedzīgo nodarījumu un norādīts: “39. Kā savu secinājumu 56. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, izdošana ir procedūra, kuras mērķis ir cīnīties pret tādas personas nesodāmību, kura atrodas citā teritorijā, nevis tajā, kurā tā varbūtēji ir izdarījusi noziegumu. Proti, kā savos Tiesā iesniegtajos apsvērumos ir norādījušas vairāku valstu valdības, ja, ņemot vērā principu “aut dedere, aut judicare” (izdot vai veikt kriminālvajāšanu), valsts pilsoņu neizdošana parasti tiek kompensēta ar dalībvalsts, kurai lūdz izdošanu, iespēju uzsākt kriminālvajāšanu pret saviem pilsoņiem par smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti ārpus tās teritorijas, šai dalībvalstij parasti nav kompetences tiesāt par šādiem nodarījumiem, ja nedz iespējami izdarītā noziedzīgā nodarījuma izdarītājam, nedz cietušajam nav minētās dalībvalsts pilsonības. Izdošana tādējādi ļauj izvairīties no tā, ka paliek nesodīti noziedzīgi nodarījumi, ko kādas valsts teritorijā ir izdarījušas personas, kuras ir aizbēgušas no šīs teritorijas.

2.5. “47. Nepastāvot Savienības tiesību normām, kas reglamentē izdošanu starp dalībvalstīm un trešo valsti, ir jāizmanto visi atbilstoši Savienības tiesībām krimināltiesību jomā pastāvošie sadarbības un savstarpējās palīdzības mehānismi, lai aizsargātu Savienības pilsoņus no pasākumiem, kas varētu tiem atņemt *LESD 21. pantā* paredzētās tiesības uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos, vienlaicīgi cīnoties pret nesodāmību saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem.”

2.6. “48. Līdz ar to tādā gadījumā kā pamatlietā ir jādod priekšroka informācijas apmaiņai ar dalībvalsti, kuras pilsonība ir attiecīgajai personai, lai sniegtu šīs dalībvalsts iestādēm, ciktāl tām atbilstoši to valsts tiesībām ir kompetence veikt šīs personas kriminālvajāšanu par ārpus valsts teritorijas izdarītajiem nodarījumiem, iespēju izdot Eiropas apcietināšanas orderi kriminālvajāšanas veikšanai. Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 1. un 2. punktā šādā gadījumā būtībā nav izslēgta iespēja dalībvalstij, kuras pilsonība ir iespējamajam nodarījuma izdarītājam, izdot Eiropas apcietināšanas orderi šīs personas nodošanai kriminālvajāšanai.”

2.7. Visi izceltie 2016. gada 6. septembra virspalātas sprieduma punkti ir piemērojami šajā izdošanas procedūrā ierosinātajai lietai. Tomēr, pēc šīs tiesas domām, šajā lietā atšķirīgais fakts, kas nav ietverts minētajā spriedumā, ir meklējams Nīderlandes iestāžu atbildē, kad tās tika informētas par Marokas Karalistes iesniegto izdošanas pieprasījumu. Nīderlandes iestādes informēja tiesu, ka tās neizsniegs apcietināšanas orderi attiecībā uz *Dimas*, pamatojoties uz izdošanas lūgumā izklāstītajiem faktiem, tomēr informēja arī, ka, ja pieprasītā persona tiktu arestēta Nīderlandē, tā netiktu izdota Marokai, jo tā ir Nīderlandes pilsonis.

2.8. Tādējādi mēs saskaramies ar situāciju, kurā persona, kuru pieprasa trešā valsts, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, savā valstī ir aizsargāta pret šīs trešās valsts izdošanas lūgumiem tādā pašā veidā, kā Spānijas pilsoņi Spānijā ir aizsargāti pret šīs pašas trešās valsts izdošanas lūgumiem. Tomēr saskaņā ar Spānijas iekšējiem tiesību aktiem šis Spānijas pilsoņu izdošanas aizliegums Spānijā neattiecas uz Nīderlandes pilsoņiem.

2.9. *Spānijas Konstitūcijā nav ietverta skaidra norma, kas aizliedz Spānijas pilsoņu izdošanu citai valstij. Tomēr šāds aizliegums ir paredzēts divpusējā Konvencijā par izdošanu, kas parakstīta ar Marokas Karalisti, kuras 3. pantā noteikts, ka neviena no abām valstīm nepiešķir otrai valstij savu pilsoņu izdošanu. Taču šajā gadījumā lūguma saņēmēja valsts apņemas, ciktāl tai ir jurisdikcija, saukt pie kriminālatbildības savus valstspiederīgos, kuri otras valsts teritorijā ir izdarījuši nodarījumus, kas abās valstīs ir sodāmi kā noziedzīgi nodarījumi.*

2.10. Pieprasītā persona nav Spānijas pilsonis un nedzīvo Spānijā, un izdošanas lūgumā nav informācijas, kas ļautu secināt, ka Spānijas tiesām ir jurisdikcija izskatīt šo narkotiku kontrabandas noziegumu, kura izpildē nav minēta neviena vieta Spānijas teritorijā, jo tas ir aizsācies Roterdamā, turpinās Briselē un beidzas Nadorā, kur tika nogādātas MDMA tabletes.

2.11. Šī tiesa jautā, vai Nīderlandē spēkā esošais aizliegums izdot tās valstspiederīgo Marokai, kas ir identisks aizliegumam izdot Spānijas valstspiederīgos Marokai, ir spēkā Spānijā attiecībā uz Nīderlandes valstspiederīgo, kurš atrodas Spānijā, īstenojot *LESD 21. pantā* ietvertās tiesības brīvi pārvietoties un tiesības netikt diskriminētam pilsonības dēļ saskaņā ar *LESD 18. pantu*, pat ja šāds lēmums būtu pretrunā saistībām, kas izriet no divpusējās izdošanas konvencijas, un varētu izraisīt nesodāmību par noziedzīgu nodarījumu, kura dēļ iesniegts izdošanas lūgums.

Ar šādu pamatojumu

PALĀTA NOLEMJ

Apturēt pašreizējo izdošanas procedūru, kamēr tiek izskatīts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Eiropas Savienības Tiesai tiek uzdoti šādi prejudiciāli jautājumi:

1. Vai *LESD 18. pants un 21. panta 1. punkts* ir jāinterpretē tādējādi, ka starp Savienības dalībvalsti un trešo valsti noslēgtā divpusējā izdošanas līgumā ietvertais aizliegums izdot valstspiederīgos ir jāattiecina arī uz citu Savienības dalībvalstu valstspiederīgajiem, kuri nepiekrīt trešās valsts pieprasītajai izdošanai savas pilsonības dēļ, ja tie, īstenojot savas tiesības brīvi pārvietoties, atrodas pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts teritorijā?

2. Ja Savienības dalībvalsts, kuras valstspiederīgais ir pieprasītā persona, atsakās izdot apcietināšanas orderi, lai sauktu to pie atbildības par nodarījumiem, kas ir pieprasītās izdošanas iemesls, jo, ja šī tiktu apcietināta šajā valstī, tā netiktu izdota tās pilsonības dēļ, vai šis dalībvalsts lēmums attiecībā uz tās valstspiederīgo, kurš atrodas pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts teritorijā, īstenojot savas tiesības brīvi pārvietoties, ir saistošs pieprasījuma saņēmējai dalībvalstij trešās valsts pieprasītās izdošanas gadījumā?

[..]

Tādējādi ar šo lēmumu ir pieņemts nolēmums, tas nosūtīts un parakstīts.
[Noslēguma procesuālas norādes]

DARBA VĒRSTĀS